

A prostitúció általános társadalmi okai: a családalapítás nehézsége, a férfiakban korábban megnyilvánuló szexuális ösztön, a nagyvárosi élet ezerféle bűnre csábító alkalmá, a női kereseti viszonyok mostohasága okozzák nálunk is elsősorban a titkos prostitúciót. [...]

(Budapest, 1908. 15–16.)

A prostitúció kérdése

DR. DOROS GÁBOR⁵

[...] A prostitúció lényegéről és okairól már igen sokat elmélkedtek a vallásbölcselek, moralisták, szociológusok, jogászok és orvoshygiénikusok. Súlyos folyamatról, mondhatjuk IDŰLT TÁRSADALMI BETEGSÉGRŐL van szó, amely évszázadok, sőt talán évezredek óta áll fenn, anélkül, hogy vele az emberiség meg tudott volna küzdeni.

Nem sikerült eddig a prostitúciót olyanképpen definiálni sem, hogy a meghatározás minden kritikát kibírjon. Jogi és rendészeti szempontból egyrészt a VÁSÁROLHATÓSÁG, illetve A TEST VÁLOGATÁS NÉLKÜLI ÁRUBA BOCSÁTÁSA, másrészt az ilyenképpen előálló szexuális viszonylatok rövidlejárátú volta határozza meg a prostitúciót. Morális és hygiénikus szempontból azonban a prostitúció ezen kereteket messze túlhaladja.

Egyébiránt az okok kutatása közben nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a prostitúció az idők folyamán quantitative és qualitative mérhetetlen változáson ment át. Az újkor urbanizációs fejlődése mennyiségi szempontból erős tápot adott a prostitúció szaporodásának, mert köztudomásúlag a sűrűn lakott városok a prostitúció főfészkei. Minél nagyobb lélekszámmal bír valamely helység és minél több valamely országban a sűrű lélekszámmal bíró városok száma, annál nagyobb prostitúciós statisztikai index-szel

5 Bőr- és nemibeteg-gyógyász, a venereás betegségek szaktudósa (1892–1980). 1915-ben Budapesten szerezte diplomáját. Elsősorban a nemibetegségek, köztük a szifillisz gyógyításával foglalkozott.

kell ott számot vetnünk. Ekként a prostitúció quantitativ alakulása az urbanizáció haladási fokával egyenes arányban áll. Qualitativ szempontból is lényeges változást látunk a prostitúció történetében. Míg a középkor prostituáltja a társadalom tisztességes rétegétől meglehetősen izolálható volt, s a rendszabályozás, sőt a rendőri reglementálás számára alkalmasabb anyagot nyújtott, sőt még bordélyházi rabszolgaságra is vállalkozott, addig a mai kor prostituáltja qualitative egészen másképpen bírálható el. Az imént említett urbanizáció, a nagyvárosok lélekszámának többszázszáz és milliós kifejlődése, a városi lazább erkölcs, az éjszakai élet, a szédületes forgalom és az erkölcsi züllés számtalan búvóhelye módot nyújtanak arra, hogy a prostitúció sűrűn felburjánzó képviselői észrevétlenül lappanghassanak és a morál, valamint a higiéné ellen elkövetett merényleteiket álcázott formában folytathassák. [...]

Ha áttekintjük a prostituálódás okainak megállapítására irányuló régebbi kutatásokat, akkor igen ellentétes eredményekre találunk. Már Lombroso⁶ behatóan foglalkozott a kérdéssel és igyekezett a prostituáltak egyöntetű típusát megállapítani, vizsgálatait pszichiátriai, sőt anthropológiai adatokkal alátámasztani. Lombroso és mások szerint a prostituáltaknál degenerációs jelek találhatók, melyek őket (a bűnözőkéhez hasonlóan) a tisztességes egyének alkatától megkülönböztetik. [...] Ezek az elméletek, amelyekből önként következnek, hogy a prostitúcióra való hajlammal és alkattal az emberek vele születnek, immár túlhaladottak. Nincsenek anthropológiai eltérések a prostituáltak átlagánál és az sem bizonyítható, hogy náluk lelki defektusok főszerepet játszanának. A „SZÜLETETT PROSTITUÁLT” ELMÉLETE a múlt és ma nincsen a prostitúció kérdésének egyetlen komoly kutatója, aki a külső körülmények behatásának legalább olyan súlyt ne tulajdonítana, mint a veleszületett sajátosságoknak.

Persze a kérdés legkényelmesebb elintézése volna, ha azt mondanók, hogy a prostituált veleszületett a bűnével, amin sehogyan sem lehet változ-

⁶ A bűnös emberről, így a szexuális szolgáltatásokból élő és emiatt büntetéssel sújtott prostituáltakról is Cesare Lombroso (1835–1909) olasz törvényszéki orvos, antropológus, kriminológus állított fel óriási vihart kavaráó elméletet. 1876-ban *L'uomo delinquente (A bűnöző ember)* című antropológiai alapkönyvének tanai a darwini fejlődéseméletre és a taine-i milióelméletre épülve dolgozták ki a bűnügyi embertan alapelveit. Könyvéről magyar fordítója, Szabó Károly azt írta: benne „azt a tételt állította fel, hogy a gonosztevőnek szervezete és veleszületett hajlamai már eleve különböznek a rendes emberek testi és lelki berendezésétől és így ők rendellenes agybeli viszonyaik révén egyenesen beléhajthatnak abba, hogy bűnt kövessenek el. A társadalomnak csak ahhoz van joga, hogy ezeket a rend- és törvényre nézve veszedelmes embereket ártalmatlanná tegyék, de úgy, hogy azok ne szenvedjenek túlságosan általa.”

tatni. Vagy pedig elfogadnók az emberek átlagának azt a téves véleményét, hogy a prostituálódás a bűnös egyén, a rossz nő bukása, miért is erkölcsi és egészségi romlása nem egyéb, mint megérdemelt büntetése. Mai felfogásunk szerint azonban a prostitúció oka nem veleszületett hajlam és nem öröklött bűn, hanem a társadalmi adottságok és körülmények olyan tragikus láncolata, amely csak kismértékben függ az áldozatul esett prostituált lényétől.[...]

Ezek a főbb tényezők: a) a szülő, illetve gyám hanyagsága, vagy önzése, b) a női hiúság, c) a könnyű és vidám élet utáni vágy, d) az alkohol, kokain és más bódítószerek, e) munkakerülés, f) az erkölcsi érzék hiánya, g) csökkent értelműség, h) beszámíthatatlan jellem, i) az emberi és különösen a női méltóság iránti fogékonyság hiánya, j) fokozott érzékiség, h) rossz környezet, l) pornographia, m) a kerítés, n) a férfiak élvezetszomja és prostitúciós kereslete és végül o) a szociális lesüllyedés, a nyomor és elhagyatottság, [...]

Míndezek alapján meg kell állapítanunk, hogy a prostitúció okai főként a társadalomban, a környezetben, a családban stb. keresendők, úgyhogy végeredményben a prostitúció fennállásáért s az általa okozott erkölcsi, egészségügyi és anyagi károkért nem annyira a prostituált, mint inkább maga a társadalom felelős. Amiből viszont önként következik, hogy a prostitúció prevenciójának kiépítése és a prostitúció által okozott erkölcsi és egészségügyi károk leküzdése az állam és a társadalom fontos szociális és morális feladata! [...]

([Budapest, 1935.] 1–2., 4–5.)

Prostitúció a fővárosban

A leggyalázatosabb prostitúció fővárosunkban oly mértékben el van terjedve, oly botrányosan űzi orgiáit, hogy ha ez így megy, maholnap a tisztességes társadalom képezi a kivételt. Ezen mértely nemcsak erkölcsileg, hanem testileg is pusztít, s bizonyos idő leforgása alatt elkorcsosítja, elnyomorítja az egész generációt. S ezt a mértelyt a fővárosból, nemcsak miután a piszkos folyam megvan, még csak némileg szűkebb s szabályozottabb mederbe nem szorítják, hanem szabadon hagyják szétáradni, hogy undok posvánnyá változtassa fővárosunk társadalmát, megmérgezze fiatalságunkat, kiölje lassanként a jobb emberekből is a szemérmet s a bűn iránti undort, s ne-